HAMDÛN-I KASSÂR

Fıkıh, hadîs ve tasavvuf, âlimlerinden. İsmi Hamdûn bin Ahmed Kassâr en-Nişâbûrî olup, künyesi Ebû Sâlih'dir. Evliyânın büyüklerinden olup, vecîz sözleri, tatlı ve kalblere te'sîrlidir. 271 (m. 884)'de Nişâbûr'da vefât edip, Hîre ismindeki kabristanda defn olundu. Ebû Türâb Nahşebî, Ali Nasrâbâdî, Ebû Hafs Nişâbûrî ve başka zâtların sohbetlerinde bulundu. Ebü'l-Hasen Bârûsî'nin talebesi olup, Süfyân-ı Sevrî'nin mezhebinde idi. Nefsin arzularına uymaması, haram ve şüphelilerden sakınması çok fazlaydı. Bir gece, vefât etmek üzere olan hasta bir dostunu ziyârete gitti. Yanında bulunurken hasta vefât etti. Hamdûn (radıyallahü anh), hemen orada yanmakta olan mumu söndürdü ve "Dostumuzun vefât etmesiyle mum vârislerin oldu. Onların ise, mumu kullanmamıza izin verip vermiyeceklerini bilemiyoruz" buyurdu. Talebeleri sıdk ve ihlâs kazanmağa çalışırlar, farzlara çok dikkat ederlerdi. İbâdetleri, hayratı, sünnetleri, nafile ibâdetleri çok yaparlardı. Fakat riyaya, gösterişe yakalanmaktan çok korktukları için ibâdetlerini gizli yaparlar, görünmesinden korkarlardı. Herkese tatlı söyliyerek, güler yüzlü davranarak, iyilik ederlerdi. Dünyâya düşkün değillerdi. Hamdûn-ı Kassâr'ın (radıyallahü anh) talebeleri arasında, kendisine en çok bağlı olan ve kendisinden en çok istifâde eden Muhammed bin Münâzil idi.

Hamdûn'un (radıyallahü anh) yüksek derecesi, güzel hâlleri ve hikmetli sözleri yayılınca, ba'zı büyük zâtlar kendisine müracaat edip, "Artık konuşunuz, halka nasîhat ediniz" diye ısrar ettiler. Kendini buna lâyık görmeyip, "Bir kimse, sustuğu zaman din bozulur, konuştuğu zaman bozukluk kalmaz ise, böyle bir zâtın konuşması doğru olur. Bizim gibilerin halka

nasîhat etmesi -uygun olmayıp, kalblere te’sîr etmez. Kalblere te’sîr etmiyecek olan sözü söylemek, ilmi hafife almak ve dîni küçümsemek olur” buyurdu. “İnsanlara söz söylemek, nasîhat etmek ne zaman caiz olur?” diye sordular. Cevâbında “... Bid’at içerisinde, helak olacağından korktuğu bir kimsenin kurtulmasına, Allahü teâlânın kendisini vesîle kıldığını ümid ettiği zaman” buyurdu.

Kendisine sordular ki, “Eski büyüklerin sözleri, bizim sözlerimizden daha te’sîrli idi. Bunun hikmeti nedir?” Cevâbında buyurdu ki, “Onlar, Allahü teâlânın rızâsı için, İslâmiyetin izzeti, yükselmesi için ve nefslerinden kurtulmaları için konuşurlardı. Biz ise nefsimiz için, dünyalık ele geçirmek için ve insanlar tarafından kabûl görmek için konuşuyoruz. Böyle olunca, elbetteki sözlerimiz kimseye te’sîr etmez.”

Kendisinden nasîhat isteyen bir kimseye, “Dünyâ için hiçbir şeye kızma” buyurdu. Hamdûn-ı Kassâr’ın (radıyallahü anh) rivâyet ettiği hadîs-i şerîf:

“Kıyâmet günü herkes, dört suâle cevap vermedikçe hesabtan kurtulamıyacaktır: Ömrünü nasıl geçirdi? İlmi ile nasıl amel etti? Malını nereden, nasıl kazandı ve nerelere harcetti? Cismini, bedenini nerede yordu, hırpaladı?”

Hamdûn-ı Kassâr (radıyallahü anh) buyurdu ki: “Kim kendi nefsini, fir’avun’un nefsinden daha hayırlı zannederse, kibirli olduğunu izhâr etmiş olur.”

“Kimde iyi bir haslet görürsen, sakın ondan ayrılma ki, o iyilikten sana da bulaşsın.”

“Geçmiş büyüklerin ahlâk ve yaşayışlarını inceleyen, kendi kusurlarını anlar ve büyüklerden geri kalma sebeblerini öğrenir. Eshâb-ı kiramın, Selef-i sâlihînin, velîlerin hayat hikâyelerini okumak, iyi huylu olmağa sebeb olur.”

“Tevâzu, her iki cihanda, kimseyi kendine muhtaç bilmemektir.” “Bütün dertlerin başı çok yemektir. Dînin âfeti de çok yemektendir.”

“Dünyâ ile meşgûl olmak, bir kimseyi âhıret hazırlığından alıkorsa, dünyâ’da da âhırette de zelîl olur.”

“Rabbinin emrini bırakıp, nefsinin yolundan gitmesi, kişinin gafletindendir.”

“Kendinde bulunduğu zaman gizli kalmasını istediğin bir şeyi, başka birinde görürsen ifşa etme.”

“Fakîrin güzelliği tevâzudadır. Eğer fakîr olduğu halde kibirlenirse, onun kibri, zenginin kibrini aşmış olur.”

“Bir sarhoşla karşılaşırsan, ona buğzetme, kötü söyleme ki, o duruma sen de düşebilirsin.”

“Size iki şey tavsiye ediyorum; 1. Âlimlerle sohbet edin, 2. Câhillerden uzaklaşın.”

“İçinizden kim, nefsinin kusurlarını görmek husûsunda a’mâ olmamaya güç yetirebilirse, a’mâ olmasın.”

“Cömertlik kadar güzel, cimrilik kadar çirkin bir huy bilmiyorum.”

“Şeytan, 1. Bir mü’minin bir mü’mini öldürmesine, 2. Bir kimsenin kâfir olarak ölmesine 3- Bir kalbde fakîrlik korkusu bulunmasına sevindiği gibi, başka hiçbir şeye sevinmez.”

“Söz öyle olmalı ki, tekrar etmeye lüzum kalmamalı, te’sîrini hemen göstermelidir.” “Dostlar arasındaki ülfetin kalkması, dünyâ sevgisindendir.”

“İçinden çıkamadığınız mevzûlarda, âlimlere gidip suâl ediniz. Onlardan istifâde edebilmeniz için, 1. Kendinizi hiç kabûl ederek, 2. Câhil olduğunuzu itiraf ederek, 3. Samimiyet, tertemiz bir kalb ve edeb ile gitmeniz lâzımdır.”

“Zekâ, ucba (kendini beğenmeğe) yol açar.”

“Fânî dünyâ için zînetlenen ve kendine zarar veya faydası olmayacak kimseler (insanlar) için güzelleşen kimseden daha alçağı yoktur.”

“Rızkın sana, sen yorulmadan, kolayca ulaştırılır. Yorulmak ancak fazlasını talep etmektir.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ, cild-10, sh. 231

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 84

3) Risâle-i Kuşeyrî cild-1, sh. 103

4) Tezkiret-ül-evliyâ cild-1, sh. 293

5) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 123

6) Nefehât-ül-üns sh. 113

7) Sıfât-üs-safve cild-4, sh. 410

8) Keşf-ül-mahcûb sh. 125